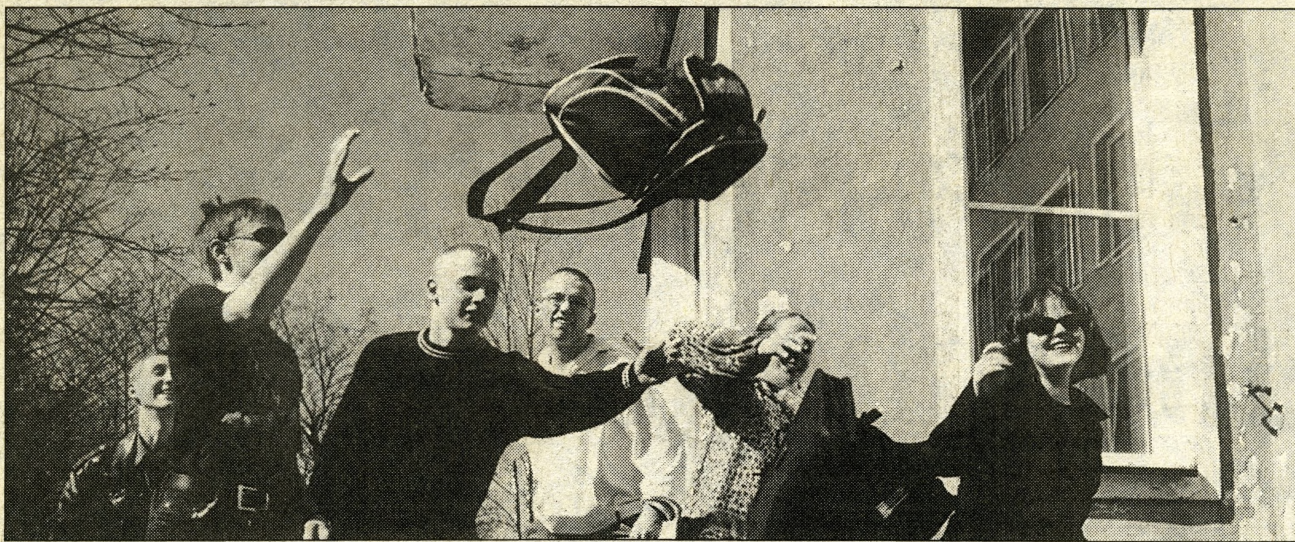

Tallinna Kopli Kunstikeskkooli lõpuklasside õpilased peavad ajaloo riigieksamiks valmistuma ilma ajalooatlasteta ning isegi kõigi vajalike õpikute kokku saamine on väga raske.

RAIGO PAJULA

Ajaloo eksam eesti moodi

Milleks õpetada Eesti koolis ajalugu? Loomulikult selleks, et luua isiksuse eneseteadvuses koht valulävele. Valulävi aitab meil orienteeruda õigluse ja ebaõigluse maailmas. Lastele õpetatakse, mis juhtus, kus juhtus ja miks juhtus.

Paraku alahinnatakse Eesti koolis sündmuskoha fikseerimise vajadust. Kirjutamata reegel on selline, et kui õpiku tekstis mainitakse sündmuse toimumise asukohta, siis peab õpilasel olema õigus see paik ajaloo atlasest üles leida. Kui sellist võimalust kasutada ei saa tuleks õpiku teksti lihtsustada ja tegevuspaigad sealt kõrvaldada.

Näiteks tuleks Eesti ajaloo käsitlemisel kõrvaldada periood 1227–1560, mil 333 aas-

tat elati Liivi orduriigis. Paraku pole sellist riiki veel ükski kooliõpilane kuskil näinud. Kus paiknes Saksa armee Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni päevil? Andke abiturientidele gloobus kätte ja paluge osutada jaapanlaste üllatusrännaku asupaik 7. detsembril 1941?

Veel sadakond näidet võiks tuua väite kinnitamiseks, et Eesti koolis peab õpetaja paratamatult kujundama õpilastes eluaegse vastumeelsuse aine suhtes, mis nende vaatevinklist tegeleb vaid aastaarvude rägastiku ja pideva sõjapidamisega ei tea kus. Tegelikult on ajaloo õppimine samasugune mõnus tegevus nagu male mängimine või mingi partii analüüsimine. Malelauda nägemata pole sellisel ajavii-

tel erilist atraktiivsust.

9. mail 1998 osales ajaloo eksamil 6933 õpilast, kes pidid lisaks XII klassi õpikule (Koolibri 1994) kordama ka materjali X klassi õpikust (Koolibri 1992) ja Eesti ajaloo õpikutest I ja II (Avita 1995). Atlaseid pole kasutatava materjali hulka arvatud, sest Avita kavatseb atlase trükkimist alles aastal 2001.

Kas keegi suudab ette kujutada, mil viisil hankisid 6933 õpilast endale eksami eel vajalikku kirjandust? Kui võrd materjali kordamise võimalus on peaaegu välistatud, lisavad eksami lõppvariandi koostajad oma "tööle" kaaluka küsimusena töö allikmaterjaliga. Olukorras, kus pooled eksamil osalejad ei tee vahet I ja II maailmasõja vahel oleks võib-olla arukam jätta doku-

mentide analüüs ülikooli ajaloo tudengitele.

90% eksamilaua taha istunud kirjutavad oma elus esimese arutleva kirjatüki ajaloo valdkonnas ehk essee. Kogu 8-aastast ajalooõpingute perioodi kroonib aga ajaloolise kaardi tundmise ülesanne. Kui õpikutes leiduvate must-valgete kaartide halb loetavus tekitab võõristust, siis nende hädine kopeerimine mõjub eksamiülesandena samavõrd veideralt kui ürginimese loodud kaljujoonistelt Kosovo kriisi lahtimõtestamine.

Kui Eestis ei taheta ja ei osata kvaliteetseid ajaloo atlaseid trükkida, siis tuleb need Saksamaalt või Soomest osta. Õpilasele, kes neid isiklikult omada sooviks tuleks ostuvõimalus luua.

Harry E., Tallinn